

Методичні рекомендації

«Форми методичної роботи з педагогами»

Методична служба в закладах позашкільної освіти – це складова освітнього процесу, спрямована на підвищення професійної компетентності педагогів і, як наслідок, ефективності всього освітнього процесу в закладі.

Методична служба має сприяти вдосконаленню освітнього процесу, програмно-методичному оновленню, запровадженню нових форм та методів діяльності, підвищенню майстерності педагогічних працівників тощо. Педагоги-позашкільники переймаються питаннями оволодіння передовими технологіями навчання і виховання.

Методичні працівники закладу позашкільної освіти мають досконало володіти комунікативними та організаційними здібностями, методами науково-дослідної та експериментальної роботи; вміти розробляти пропозиції щодо підвищення ефективності освітнього процесу, створювати і працювати з творчими групами з розробки інноваційних соціально-педагогічних технологій, цільових комплексних та інших освітніх програм; запроваджувати ефективні форми та методи роботи; розробляти власні методичні рекомендації, програми, посібники з проблем позашкільної освіти, підтримувати постійні зв'язки з методичними службами різних установ та педагогами-практиками інших освітніх закладів. Вони мають сприяти плеканню педагогічних кадрів з високим рівнем професіоналізму та інноваційним творчим стилем аналітичного мислення.

Отже, завдання методичної служби в закладах позашкільної освіти полягає у забезпеченні підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, розвитку творчого потенціалу сучасного педагога-позашкільника, вдосконалення його методичної культури.

Тому для роботи з педагогами пропонується різновид, класифікація та коротка характеристика форм методичної роботи якими можна скористатися при організації методичної роботи у навчальному закладі та за його межами.

Форми методичної роботи з педагогами

Форми методичної роботи виділяються своєю різноманітністю. Їх поділяють на традиційні та нетрадиційні; колективні (масові), групові та індивідуальні.

Масові форми методичної роботи сприяють збагаченню професійних інтересів педагогів, удосконаленню їх знань, виробленню позицій із важливих педагогічних проблем сучасності, виявленню й узагальненню кращого педагогічного досвіду.

Групові форми об'єднують педагогів за інтересами, в них створюються оптимальні умови для обміну досвідом роботи, для творчих дискусій, виконання практичних завдань. До групових форм належать: методичні наради, методичні об'єднання, школи передового педагогічного досвіду, школи молодого педагога, творчі групи тощо.

Індивідуальні форми методичної роботи включають наставництво,

стажування, консультування, відвідування занять і виховних заходів, самоосвіту тощо.

Вибір конкретної з них залежить від професійної компетентності консультанта, педагогічної культури педагога, матеріально-технічних можливостей консультаційної служби тощо.

Класифікація форм методичної роботи

Сьогодні існують різні класифікації форм методичної роботи та всі вони зводяться до структури професійного спілкування, поставлених цілей і завдань. Однією із класифікацій форм методичної роботи може бути така:

Коллективні (масові) форми роботи:

Традиційні:

- науково-теоретична конференція;
- науково-практична конференція;
- теоретичний семінар;
- проблемний семінар;
- психолого-педагогічний семінар;
- семінар-практикум;
- педагогічна рада;
- оперативно-методична нарада;
- педагогічні читання;
- педагогічні виставки;

Нетрадиційні:

- панорама методичних новинок;
- методичний аукціон;
- методичний фестиваль;
- майстер-клас;
- ярмарок педагогічних ідей;
- інтернет-конференція;
- вебінар;
- веб-конференція;
- відеоконференція;
- веб-форум.

Групові форми роботи:

Традиційні:

- методична рада;
- методичне об'єднання;
- школа передового педагогічного досвіду;
- школа педагогічної майстерності;
- школа професійної майстерності;
- школа молодого педагога;
- творчі групи;
- творча галерея;
- мобільні творчі групи;
- ініціативні групи;

- мікрогрупи;
- круглі столи;
- методичні дні;
- методичні тижні (декади);
- відкриті заняття;
- взаємовідвідування занять;
- вивчення (впровадження) передового педагогічного досвіду;
- творчий звіт педагога;
- ділова гра;
- рольова гра;
- усний журнал;
- розробка методичного портфеля.

Нетрадиційні:

- педагогічний консиліум;
- педагогічні (методичні) посиденьки;
- методичні гостини;
- педагогічні турніри;
- панорамні заняття;
- методична панорама;
- бюро педагогічних знахідок;
- тренінг;
- банк ідей;
- синтез думок;
- методичні діалоги;
- методичний брейн ринг;
- методичний ринг;
- клуб «Що? Де? Коли?»
- педагогічний КВК;
- методичний міст;
- методичний бенефіс;
- методична естафета;
- методичний вернісаж;
- методична олімпіада-конкурс;
- вікторина;
- відкритий мікрофон;
- розумовий штурм;
- велике коло;
- круглий стіл;
- проблемний стіл;
- вечори запитань і відповідей;
- педагогічна ситуація
- дебати;
- диспути;
- дискусії;

- бібліографічні огляди.

Індивідуальні форми роботи:

- самоосвіта;
- наставництво;
- стажування;
- консультування;
- індивідуальна науково-методична робота;
- аналіз;
- самоаналіз;
- самооцінка
- анкетування;
- анотація;
- атестація;
- атестаційні матеріали;
- бесіда;
- бесіда-інтерв'ю;
- бюлетень;
- відгук;
- дистанційне навчання;
- доповідь;
- повідомлення;
- захист;
- звіт;
- індивідуальний план;
- інформація;
- курсова перепідготовка;
- курсова робота;
- лекція;
- методична розробка;
- методичні рекомендації;
- презентація;
- творчий портрет;
- портрет педагога;
- портфоліо;
- методична проблема;
- реферат;
- тестування.

Характеристика форм методичної роботи

Колективні (масові) форми роботи

1. Традиційні:

Науково-теоретична конференція - це одна з форм методичної роботи. Один раз протягом року доцільно проводити науково-теоретичні конференції,

як своєрідний звіт педагогів, які підготували доповіді, реферати, повідомлення про результати своїх пошуків з тієї чи іншої проблеми. Педагоги знайомляться з передовим досвідом, обмінюються думками, заздалегідь готуються до конференції, проводять пошукову творчу роботу, що значно збагачує педагогічний процес.

Науково-практична конференція - це форма спільної діяльності науковців, педагогів та вихованців. Головна її мета - узагальнення та ознайомлення кращого досвіду роботи, формування власної, дослідницької позиції, навичок проведення експериментальної роботи з навчально-педагогічної проблеми. Визначальними рисами конференції є: численний склад учасників; наявність учасників, запрошених з боку (з інших освітніх закладів, наукових установ); всебічне висвітлення проблеми. Практична частина конференції реалізується в секціях і складається з перегляду фрагментів навчальних занять «наживо», на відео, моделювання навчальних занять, демонстрації прийомів, методів, засобів, технологій навчання. Як правило, тематика науково-практичних конференцій визначається найбільш актуальними проблемами педагогіки, психології і пов'язана з практичною діяльністю освітнього закладу. За тематикою науково-практичні конференції можна поділити на три основні типи: міжпредметні, за окремими темами, проблемні.

Теоретичний семінар - ця форма занять є необхідною для ознайомлення педагогів з сучасними досягненнями педагогічної науки і передовим педагогічним досвідом. Вона вимагає від виступаючих (вчених, фахівців органів управління освітою, керівників навчальних закладів, педагогів) доступного висвітлення в повідомленнях, лекціях, доповідях актуальних питань освітнього процесу, змісту сучасних освітніх технологій, методик, методів і прийомів навчання. Проведення подібних семінарів слід планувати не більше двох-трьох разів на рік, щоб уникнути перевантаження педагогів.

Проблемний семінар - групове обговорення однієї особливо важливої та складної проблеми; організаційна форма методичної роботи з педагогічними кадрами, які об'єднані спільним інтересом до конкретних питань діяльності навчальних закладів і прагненням до вдосконалення існуючої практики відповідно до рекомендацій психолого-педагогічної науки; забезпечує всебічне вивчення відповідної наукової проблеми і формує особисту позицію та практичну готовність учасників до використання результатів наукових досліджень.

Психолого-педагогічний семінар - форма методичної роботи, яка об'єднує педагогів певного фаху з метою ознайомлення з новітніми досягненнями психолого-педагогічної науки і передового досвіду на основі обговорення слухачами повідомлень, доповідей, рефератів, виконаних ними за результатами досліджень, проведених самостійно чи під керівництвом спеціалістів з певного напрямку діяльності.

Семінар-практикум - це форма науково-методичної роботи. На такому семінарі керівники гуртків знайомлять присутніх колег з досвідом своєї роботи. Він проводиться під керівництвом методиста та керівника закладу. В центрі уваги семінару-практикуму знаходяться теоретичні питання освітнього процесу і практичні уміння і навички, що має велике значення для зростання професійного рівня присутніх педагогів. Семінари-практикуми є ефективною формою залучення педагогів до творчої, пошукової, експериментально-дослідницької діяльності і підвищують їх загально педагогічну культуру.

Педагогічна рада - постійний орган управління навчальним закладом, призначений для розгляду основних питань освітнього процесу. Головним завданням педагогічної ради є об'єднання зусиль педагогічного колективу закладу на піднесення рівня освітнього процесу, впровадження у практику досягнень педагогічної науки й передового педагогічного досвіду.

Оперативно-методична нарада - колективна форма підвищення наукового рівня педагогічної роботи, попередження можливих помилок, виправлення допущених недоліків у роботі. На оперативно-методичній нараді розглядаються питання, які неможливо передбачити та спланувати заздалегідь. Такі наради проводяться з керівниками установ, педагогічними працівниками та методистами з метою оперативного обговорення окремих методичних питань, постановки поточних освітніх завдань, поточного інструктування педагогів. За характером і змістом роботи їх можна поділити на три типи: інформаційні, інструктивні, звітні.

Педагогічна виставка - є формою пропаганди і впровадження передового педагогічного досвіду у практику навчального закладу. Тематика експозицій передбачає презентацію та пропаганду найефективніших форм і методів навчання і виховання, показ системи роботи найкращих педагогів закладу, міста, області, висвітлення творчих наробок вихованців.

Виставки розрізняють: за змістом і місцем у навчальному процесі - тематичні та оглядові; за тривалістю - постійні та епізодичні.

Педагогічні читання - проведення педагогічних читань у навчальному закладі вимагає залучення до їх підготовки методичної служби, так як ці читання є своєрідним підбиттям підсумків роботи методичних підструктур. Як правило, педагогічні читання проводяться за певною темою, пов'язаною безпосередньо з методичною проблемою над якою працює навчальний заклад. Вони не носять випадковий характер, а відображають досвід роботи педагогів, їх досягнення, успіхи, фіксують ті труднощі, які довелося долати на шляху до наміченого результату. Виступи педагогів супроводжуються відеоматеріалами, таблицями, схемами, графіками, фотографіями, продуктами творчої діяльності вихованців. Всі виступи обговорюються присутніми, часто в дискусійній формі, оскільки оптимально певна тема педагогічного читання нікого не залишає байдужим. Бажано, щоб проведення педагогічних читань планувалося для підведення результатів роботи

колективу за єдиною методичною проблемою та пріоритетних проблем навчального закладу.

Колективні (масові) форми роботи

2. Нетрадиційні:

Панорама методичних знахідок - це своєрідний майданчик для обговорення найбільш важливих педагогічних здобутків, аналізу та практичних рішень у сфері освіти (певного напрямку), це можливість педагога віднайти для себе нові ідеї, зарядитися натхненням від тренерів та колег, перейняти кращі розробки і поділитися своїми відкриттями.

Методичний аукціон - форма творчого «продажу»-«купівлі» певних ідей, думок, винаходів з метою засвоєння певних понять з певної теми, проблеми, конкретного предмета, стимулювання педагогів до пошукової роботи; поширення творчих ідей педагогів-практиків, досвіду їхньої роботи з певної проблеми; методичні розробки занять.

Методичний фестиваль - це форма методичної роботи передбачає велику аудиторію учасників і ставить за мету обмін досвідом роботи, впровадження нових педагогічних ідей і методичних знахідок. Як правило, фестиваль - це урочисте підбиття підсумків роботи педагогічного колективу. Програма фестивалю складається з різних заходів: відкритих занять, виховних заходів, конкурсів, виставок, презентацій, майстер-класів запрошень у творчу лабораторію педагога та ін. На фестивалі відбувається знайомство з кращим педагогічним досвідом, з нестандартними заняттями, підходами у вирішенні педагогічних завдань. Під час фестивалю працює панорама методичних знахідок та ідей. Завершується фестиваль вшануванням педагогів, які продемонстрували високі результати методичної роботи за рік, а також підведенням підсумків рейтингів методичної діяльності та визначенні переможців.

Майстер-класи - це особливий жанр узагальнення та поширення педагогічного досвіду, що представляє собою фундаментально розроблений оригінальний метод або авторську методику, що спирається на свої принципи і має певну структуру. Майстер-клас - ефективна форма передачі знань і умінь, обміну досвідом навчання та виховання, центральною ланкою якої є демонстрація оригінальних методів освоєння певного змісту та активної ролі всіх учасників заняття. Це особлива форма навчального заняття, яка заснована на «практичних» діях показу і демонстрації творчого вирішення певної пізнавальної і проблемної педагогічної задачі.

Ярмарок педагогічних ідей - активізує методичну роботу педагога, так як кожен педагог хоче, щоб його ідея була визнана кращою. Таким

чином, виявляється дух змагання. Педагоги, в основному молоді, вчать вести дискусію, відстоювати свою точку зору.

Інтернет-конференція (проводиться в режимі чату). Методичний навчальний чат - це бесіда в реальному часі, завданням якої є обговорення актуальних проблем організації освітнього процесу, його навчально-методичного забезпечення та супроводження. Чат може мати різну спрямованість: пізнавально-мотивуючу, пізнавально-пояснюючу, пізнавально-діяльнісну, пізнавально-формуючу та варіативну, творчо-розвивальну, пізнавально-повідомлюючу тощо.

Ця форма забезпечує: можливість організації дистанційного спілкування фахівців з актуальних проблем розвитку сучасної освіти; оперативний обмін інформацією для вироблення спільної стратегії дій; швидко отримання консультацій з проблемних питань.

Є кілька вимог до проведення чату. Як мінімум за два тижні до початку конференції в режимі чату необхідно розташувати в Інтернеті (на сайті інструменту) коротку інформацію з теми та перелік запитань до учасників. Має бути сценарій проведення чату (визначення модератора та сомодетатора чату, вибір ними складових змісту інформації, окреслення порядку обговорення питань). Рекомендується для проведення секційних засідань.

Вебінар - це інтерактивне мережеве навчальне заняття, що проводиться викладачем дистанційно з використанням різноманітних програмних засобів та мережевих ресурсів, що забезпечують високу інформаційну насиченість і активність слухачів в режимі реального часу. В ході заняття педагоги виступають з доповідями, ставлять запитання, беруть участь в обговоренні, дискутують. Виходячи з цього, вебінар означає «семінар, що проходить в комп'ютерній мережі». Вебінари стали популярною формою дистанційного інтерактивного навчання.

Веб-конференція - технологія і інструментарій для організації онлайн-зустрічей та спільної роботи в режимі реального часу через Інтернет. Веб-конференції дозволяють проводити онлайн-презентації, спільно працювати з документами і додатками, синхронно переглядати сайти, відеофайли і зображення. Такі види тренінгів дозволяють працівникам залишатися на своїх робочих місцях і при цьому отримувати необхідні їм знання. Ця інноваційна система, дозволяє підвищувати рівень кваліфікації педагогічних працівників.

Відеоконференція - покликана забезпечити зустріч та спілкування кількох осіб, які знаходяться в різних місцях, і використовують телекомунікаційні аудіо і відео засоби. Це може виглядати просто як розмова між двома педагогами (точка-точка) або як спілкування між цілими аудиторіями (у кількох точках). Крім того, аудіо- та візуальна передача засідання може бути використана для обміну документами і відображенню їх на великому екрані. Цей метод можна використати для дистанційного навчання.

Веб-форум або просто **Форум** - інтернет-ресурс, популярний різновид спілкування в Інтернеті. На форумі створюються теми для спілкування. Всі, кого цікавить певна інформація, можуть зручно й швидко переглянути її на форумі. На форумі є адміністратори (власники форуму) та модератори (обслуговуючий персонал, який стежить за виконанням установлених правил та порядком). Вони можуть бути присвячені освіті, позашкільній освіті, мистецтву тощо. Тематика форумів може бути найрізноманітнішою. При цьому вони можуть бути як спеціалізовані, наприклад, присвячені освіті, а також вузькоспеціалізовані, присвячені будь-якій педагогічній чи методичній темі (проблемі), так і без спеціалізації, в цьому разі користувачі самі обирають теми.

Суть роботи форуму полягає в створенні користувачами (відвідувачами форуму) своїх тем з їх подальшим обговоренням, шляхом постингу розміщення повідомлень всередині цих тем.

Групові форми роботи

1. Традиційні:

Методична рада - колективний професійний орган, який об'єднує на добровільних засадах членів педагогічного колективу з метою здійснення керівництва науково-методичною роботою.

Методичні об'єднання - найпоширеніша форма підвищення кваліфікації шляхом залучення педагогічних працівників до дискусій, диспутів, вирішення проблемних ситуацій, моделювання фрагментів занять з вихованнями на основі ідей педагогічної науки й передового педагогічного досвіду. Методичні об'єднання організуються за територіальною ознакою (в межах закладу, міські, районні); за типами навчальних закладів, навчальними предметами чи їх циклами. Планування методичної роботи є довільним. Складаючи план, потрібно враховувати конкретні умови кожного закладу, досвід роботи педагогів, їхні здібності та інтереси.

Школа передового педагогічного досвіду. Керівником такої школи обирають педагога-майстра, якому вдалося створити індивідуальну творчу лабораторію, віднайти шляхи ефективного вирішення проблем навчання, виховання та розвитку підростаючого покоління. Слухачі школи збираються на засідання раз у місяць і працюють за заздалегідь складеним планом. Практикується спільна колективна розробка окремих тем, проводяться практикуми, співбесіди з теоретичних і методичних питань. До роботи такої школи залучаються науковці, працівники районних, міських, обласних методкабінетів. Основні форми методичної роботи: лекції, семінари, засідання круглого столу, відвідування відкритих занять, співбесіди, консультації.

Школа педагогічної майстерності. Вони об'єднують педагогів із високою творчою активністю які володіють необхідними практичними вміннями та навичками певної педагогічної технології. Проведення теоретичних дискусій, колективні розробки окремих педагогічних проблем забезпечують включення великої кількості педагогів у творчий пошук.

Школа професійної майстерності. Підвищення рівня професійної майстерності педагога. Вивчення і впровадження в практику авторських педагогічних методик. Під час проведення методичної роботи мають застосовуватися різноманітні види індивідуальної роботи з педагогами, спрямовані на практичну їх підготовку. Йдеться, насамперед, про допомогу педагогічним працівникам у підготовці до проведення навчальних занять, виховних заходів, планування роботи, оформлення документації тощо.

Школа молодого педагога - це форма підвищення кваліфікації молодих спеціалістів, які мають педагогічний стаж роботи до 3-х років; покликана формувати педагогічну майстерність, творчу індивідуальність молодих педагогів. Школа молодого педагога є тим центром, де молодий або малодосвідчений працівник має змогу формувати свій індивідуальний стиль педагогічної діяльності, отримує допомогу в побудові освітнього процесу від педагогів наставників на основі науки й перспективного педагогічного досвіду. Це одна із форм фахового вдосконалення педагогів, яка визначається першочерговими проблемами і найбільш типовими труднощами, з якими зустрічаються молоді спеціалісти.

Творчі групи - це організовані невеликі колективи досвідчених працівників освіти, які поглиблено вивчають розв'язувану певну наукову проблему і забезпечують творче впровадження в практику закладів висновків і положень психолого-педагогічної науки; своєрідна форма залучення педагогів і керівників закладів до творчої діяльності із впровадження в практику роботи досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду.

Творча галерея - розгорнута тематична виставкова експозиція, яка поєднує у собі творчі нароби педагогів, книги, статті, картини, малюнки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Презентує результати творчої діяльності педагогів різного фаху.

Мобільні творчі групи. Новацією в управлінській і методичній роботі стає створення мобільних творчих груп. Мобільність забезпечується вільним переходом педагогів з однієї групи до іншої в тому разі, коли вони відчули зростання своєї фахової майстерності.

Робота в мобільній творчій групі дає педагогові можливість займатися дослідженням цікавої теми, реалізувати себе, поділитися досвідом з іншими, іти шляхом удосконалення й росту, а керівництву - можливість стежити за зростанням майстерності педагогів.

На виконання єдиної науково-методичної проблеми закладу можна

створити 3 мобільні творчі групи (залежно від рівня фахової майстерності).

Робота в мобільних творчих групах є ефективним доповненням до інших форм науково-методичної роботи з колективом, тому що вона:

- орієнтована на розвиток особистості педагога;
- сприяє мотивації членів груп до професійної діяльності;
- допомагає педагогічним працівникам активно набувати власного досвіду на рефлексивній основі та інтенсивно навчатися на досвіді інших членів групи в процесі спільної роботи;
- дозволяє педагогам бачити підсумки своєї праці.

Ефективність використання методу роботи в мобільних творчих групах для підвищення рівня професійної компетентності педагогів пояснюється тим, що в процесі реалізації своїх творчих здібностей, знань, свого професіоналізму кожен педагог досягає конкретної важливої для себе мети.

Ініціативні групи - об'єднання педагогів, які утворюються на час підготовки та проведення важливих методичних заходів (засідання педагогічної ради, науково-педагогічна конференція, педагогічні читання тощо). У період підготовки засідання педагогічної ради або здійснення інших організаційних або підсумкових заходів ініціативна група педагогів вивчає стан актуальних проблем освітнього процесу та методичної роботи, відвідуючи навчальні заняття й масові заходи, проводить бесіди з педагогами, анкетування, узагальнює думки та побажання щодо вдосконалення певної ділянки роботи. Під час засідання педагогічної ради або проведення інших організаційно-методичних заходів ініціативна група організовує дискусію, полеміку з обговорюваних питань.

Мікрогрупа - одна з форм колективної методичної роботи, у якій, на відміну від методичних об'єднань, за визначальний критерій узято взаємну симпатію і, головне, інтерес до єдиної педагогічної ідеї. Вона створюється на добровільних засадах у складі 5-7 педагогів. Кожен учасник спочатку самостійно вивчає проблему, певний її аспект, потім доповідає колегам про результати. Після обміну думками педагоги спрямовують свою діяльність на практичну реалізацію ідеї: проводять відкриті заняття, організовують взаємовідвідування занять, масових заходів тощо. Розв'язавши проблему, група розпадається або ж визначає нове завдання.

Методичні дні - проводяться з метою стимулювання педагогічного колективу до підвищення професійно-педагогічної майстерності. Їх завдання полягає в ознайомленні педагогічного колективу з технологією роботи педагогів закладу, створення «скарбнички» методичних знахідок в електронних оболонках, створення особистої методичної чи предметної web-сторінки, створення електронної бібліотеки літератури згідно програм тощо.

Методична декада (тиждень) - передбачає демонстрацію кращого досвіду роботи окремих педагогів чи методичних структур навчального закладу. Вона проводиться за заздалегідь розробленим планом і носить чисто практичний характер. У змісті декади повинна бути представлена навчальна,

методична та виховна діяльність педагогів. Завершується робота декади статею на сайт, особистий блог, до фахового видання, інформаційно-методичним бюлетнем, створенням відеофільму та ін.. Найкраща педагогічна продукція поповнює банк даних досвіду роботи педагогів.

Відкрите заняття - загальноприйнятий методичний захід, на якому відбувається показ кращого досвіду, пропаганда нових педагогічних надбань і актуальних питань методики. Відкрите заняття - добровільний крок педагога (крім серії відкритих занять під час атестації педагога). Таке заняття повинно створювати систему розв'язання провідних педагогічних проблем, над якими в даний час працює педагогічний колектив. Дата проведення оголошується заздалегідь. Обов'язково зазначається не лише тема й мета заняття, а й методична мета відвідування. Від професійного педагогічного аналізу заняття значною мірою залежить збагачення досвіду і поширення його серед інших педагогів закладу.

Взаємовідвідування занять - спрямоване на обмін досвідом роботи, поширення передового педагогічного досвіду, надання допомоги в роботі педагогам. Взаємовідвідування сприяє перенесенню кращих методів роботи одного педагога в практику діяльності інших, надихає педагогів на пошук нових методів розвитку, виховання, навчання, будить творчу ініціативу. Порівняння власного досвіду з досвідом колег дає можливість критично оцінити різні варіанти досягнення мети.

Вивчення (впровадження) передового педагогічного досвіду - передовий педагогічний досвід - це оптимальна діяльність педагога, що є результатом творчого пошуку, несе в собі елементи новизни, спрямована на вирішення актуальних завдань навчання і виховання, забезпечує стійку ефективність освітнього процесу як у межах існуючих форм роботи, так і на основі їх удосконалення. Впровадження передового педагогічного досвіду - упорядкована система діяльності методичних центрів, об'єднань тощо, яка передбачає попереднє навчання методики роботи даного конкретного педагога-новатора на спеціальних семінарах-практикумах, у школах передового педагогічного досвіду; здійснення дослідної роботи в навчальних закладах з упровадження в практичну діяльність педагогів передового досвіду на заняттях. А також контроль адміністрації закладу, методичних кабінетів, відділів (управлінь) освіти за впровадженням досвіду та підбиття підсумків впровадження.

Творчий звіт педагога - форма методичної роботи, яка передбачає звіт про роботу методичного формування або конкретного педагога. Мета такого звіту полягає в систематизації процесу накопичення і узагальнення педагогічного досвіду роботи всередині навчального закладу. В результаті звіту методичне формування або педагог представляють напрацьовані методичні, дидактичні, наочні матеріали, знайомлять зі своїми педагогічними досягненнями, підходами у вирішенні педагогічних завдань, сформованим стилем роботи. Звіт може проходити у вигляді презентації, виставки,

запрошення в творчу лабораторію.

Ділова гра - метод навчання професійної діяльності шляхом її моделювання, близького до реальних умов, обов'язково з динамічним розвитком ситуації, завдання чи проблеми, що вирішується, у процесі ділової гри. Відбувається діалог на професійному рівні, зіткнення думок і позицій, взаємна критика гіпотез і пропозицій, їх обґрунтування і зміцнення, що зумовлює появу нових знань, сприяє набуттю досвіду вирішення професійних завдань і психолого-педагогічних ситуацій.

Процес організації і проведення ігор можна умовно поділити на чотири етапи:

- *Перший етап* - це вступна теоретична частина, у ході якої учасники гри ознайомлюються з особливостями цієї форми підвищення педагогічної кваліфікації, а також із загальними вимогами до організації її проведення.

- *Другий етап* - конструювання гри, визначення назви та змісту педагогічної проблеми, яку розв'язуватимуть, обсягу теоретичної інформації та практичних умінь, які належить освоїти. Для цього треба чітко сформулювати загальну дидактичну мету гри й окрему мету для її учасників, написати сценарій, подати конкретну педагогічну ситуацію, імітуючи власну діяльність, розробити загальні правила та інструкції для гравців і керівника гри.

- *Третій етап* - це організаційна підготовка і проведення конкретної гри, у ході якої реалізується певна дидактична мета. Керівник пояснює учасникам її зміст, ознайомлює їх із загальною програмою та правилами, оголошує конкретні завдання. Визначають експертів для спостереження за ходом гри, аналізу її проведення, визначають місце, час, умови і тривалість гри. Доцільно створювати умови, наближені до реалій життя закладу.

- *Четвертий етап* - підбиття підсумків гри, докладний аналіз та оцінка її ролі в системі підвищення методичної й фахової підготовки педагогів. Ділова гра сприяє виявленню ініціативи, сміливості в прийнятті рішення, творчої спрямованості педагога.

Рольова гра - нагадує ділову, але тут кожному учасникові належить певна роль чи визначено його функцію.

Усний журнал - специфіка і цінність його полягає у різноманітності висвітлених питань, фактів і проблем. Дана форма складається з низки повідомлень з найбільш актуальних питань з області науки, культури, права, релігії, сучасної педагогічної практики, політики і т. д. В якості ілюстрацій в усні журнали включаються кадри відеофільмів, відеороликів; здійснюється демонстрація творчої продукції дітей і дорослих (педагогів, членів колективу закладу, батьків), фрагментів заходів, конкурсів тощо.

Розробка методичного портфеля - ця форма роботи дозволяє педагогу систематизувати свою методичну роботу за рік, вибрати найбільш вдалі методичні прийоми та узагальнити їх у вигляді методичних розробок.

2. Нетрадиційні:

Педагогічний консиліум - одна з форм залучення педагогів-предметників до виховної роботи з метою вивчити, проаналізувати і скорегувати позиції педагогів стосовно окремих вихованців або колективу в цілому. Допомогти у розв'язанні конфліктів або попередити їх виявлення, розробити рекомендації і програму виходу з кризової ситуації.

Методичні посиденьки - форма методичної роботи, що допомагає створити сприятливий психологічний клімат в даній групі педагогів. Для обговорення пропонуються питання, суттєві для вирішення певних ключових завдань освітнього процесу. Тема обговорення заздалегідь не оголошується. Майстерність керівника і полягає в тому, щоб в невимушеній обстановці викликати слухачів на відверту розмову з обговорюваного питання та підвести їх до певних висновків. Активне обговорення проблеми найчастіше відбувається в невимушеній атмосфері за чашкою кави.

Методичні гостини - індивідуально-групова форма, яка передбачає взаємообмін педагогічними делегаціями між закладами.

Педагогічні турніри - підготовку до проведення цієї форми методичної роботи потрібно розпочинати за місяць. Обираються ведучий та журі. Учасникам повідомляють домашнє завдання. Потім обирають капітанів та опрацьовують літературу з теми турніру, обмірковують виконання домашнього завдання. Окрім того, передбачається низка запитань, ситуацій, завдань, невідомих команді, які потрібно буде розв'язати в ході турніру (на відміну від КВК, що проводяться за одним сценарієм).

Панорамне заняття - це різновид творчого звіту педагога, який використовується для поширення педагогічного досвіду. На панорамному занятті пропонуються знахідки педагога; педагог демонструє фрагменти занять або заняття повністю.

Методична панорама - форма роботи, що передбачає ознайомлення з досвідом педагогічної діяльності групи педагогів, який має спільне тематичне спрямування. Проведення заходу дозволяє педагогам систематизувати свої методичні напрацювання, виявити найбільш вдалі методичні прийоми та узагальнити їх у вигляді методичних розробок та публікацій у фахових виданнях.

Тренінг - форма роботи, що направлена на відпрацювання певних професійних умінь і навичок. Тренінг може використовуватися як самостійна форма методичної роботи, і як методичний прийом при проведенні семінару. При проведенні тренінгу широко використовуються педагогічні ситуації, технічні засоби навчання, роздатковий матеріал. Тренування доцільно проводити в невеликих групах (від 5 до 10 осіб). Основні принципи роботи

тренінгової групи: довірливе і відверте спілкування, взаємоповага, щирість, відповідальність у дискусіях і при обговоренні результатів тренінгу. Тренінг - це система спеціально підібраних вправ для саморегуляції психофізіологічного стану при тренуванні різних психічних якостей особистості (уваги, пам'яті, волі тощо), відпрацювання способів прийняття і переробки інформації, освоєння різних прийомів організації праці. Велика цінність такого роду вправ – це можливість отримати оцінку своєї поведінки з боку, провести самооцінку та оцінку своїх вчинків. Тренінг більше ніж інші форми (методи) створює ситуацію обов'язкового «занурення» в себе та свою діяльність.

Бюро педагогічних знахідок - це надання педагогам інформації про кращі здобутки у галузі освіти.

Банк ідей - колективне проектування нових ідей для розв'язання практичних проблем, які не можна розв'язати в традиційний спосіб.

Синтез думок - суть полягає в пошуку і виявленні оригінальних рішень з теоретичних та практичних питань. Групи педагогів шукають погоджене рішення, а результат роботи повинен бути відображений у вигляді схеми, перерахування ознак, кінцевому тексті, всі записи роблять на аркушах, які потім передають наступній групі. У цьому аркуші підкреслюються думки, з якими дана група не згодна. Експерти обробляють ці аркуші, зіставляючи написане, роблять загальний звіт, що потім обговорює педагогічний колектив.

Методичний діалог - схожий на попередній метод. Ця методика включає обговорення певної теми, вироблення плану спільних дій, протистояння й критику позицій тієї або іншої групи. Методичний діалог ведеться між керівником і педагогами або групами слухачів з певної теми. Вся увага зосереджена на сильних моментах позиції інших. На закінчення фіксують загальні погляди, робиться висновок по темі, приймається рішення про подальші спільні дії.

Методичний ринг - форма роботи з педагогічними працівниками, спрямована на пошук, розвиток, підтримку перспективного педагогічного досвіду або пошук нових ідей, шляхів вирішення актуальних проблем освіти. Методичний ринг сприяє вдосконаленню знань педагогів, виявляє їхню ерудицію. Його проводять у разі виникнення суперечностей, альтернативних точок зору, діаметрально протилежних думок. Його підготовка й проведення складаються з кількох етапів. Перший етап - готуються групи опонентів, кожна з яких має групу підтримки; другий етап - вибір методичної проблеми, визначення завдання методичного рингу; третій етап - захист методичної ідеї. Паузи заповнюють ігровими завданнями, педагогічними ситуаціями. Четвертий етап - підбиття підсумків, журі оцінює рівень захисту певної думки, підготовку опонентів.

До цієї ж форми роботи можна віднести: **«Брейн-ринг»**, **«Педагогічний КВК»**, **«Що? Де? Коли?»**, **«Щасливий випадок»**, **«Слабкий ланцюжок»** тощо. Такі заходи проводяться за традиційним сценарієм.

Методичний міст - найактивніша форма методичної роботи, яка проводиться для розвитку практичних навичок з проблем навчання й виховання (наприклад, реалізація принципу демократизації в освітньому процесі). Для участі в ній залучають педагогів різних закладів, керівників методоб'єднань, батьків, вихованців. Роль ведучого виконує методист. Методичний міст - різновид дискусії, яка відрізняється складом учасників.

Методичний бенефіс - форма методичної роботи де виступаючим є один педагог або групи педагогів. Передбачає комплексне ознайомлення з носієм ефективного прогресивного педагогічного досвіду; доповідь-розповідь про зміст досвіду, вивчення творчої лабораторії (робочого кабінету педагога), ознайомлення з розробленими дидактичними матеріалами, сценаріями заходів, відвідування занять тощо.

Методична естафета - форма методичної роботи, яка складається з декількох етапів і сприяє впровадженню передового педагогічного досвіду.

I етап - «Стоп-кадр» (фрагменти заняття), на якому педагог демонструє нестандартні прийоми, методи, засоби навчання.

II етап - «Калейдоскоп нестандартних занять», у ході якого аналізуються творчі знахідки педагогів.

III етап - «Трибуна вільних думок» - педагоги захищають моделі занять і беруть участь у диспуті «Джерела педагогічної творчості».

Методичний вернісаж - його новизна полягає у тому, що педагоги освітніх закладів, можуть доторкнутися до найновітніших методів навчання та виховання. Це можливість познайомитися з такими новітніми технологіями як сторітелінг, трайвертайзінг, white paper, бенчмаркінг, SWOT-аналіз тощо. Впровадження освітніх інновацій сприяє підвищенню рівня професійної компетентності педагогічних кадрів.

Методична олімпіада-конкурс - форма організації практичної розробки педагогами певної педагогічної проблеми і представлення її у вигляді творчої роботи. Передбачає захист творчих робіт, проводиться за спеціально розробленим положенням.

Вікторина - пізнавальна гра, в ході якої в певній послідовності (логічної, хронологічної та ін.) перед учасниками ставляться запитання, на які вони дають відповіді в усній або письмовій формі. Вікторина дозволяє розширити і поглибити знання, отримані в результаті самоосвіти і практичної діяльності, удосконалити вміння аналізу і систематизації інформатизації з різних джерел, моделювання і прогнозування дій, спрямованих на творчі зміни в педагогічній практиці. Вікторини є самостійним видом методичної

роботи, але її можна поєднувати з іншими формами методичної діяльності. Підсумок гри, що виражається в аналізі її результатів, дає керівник, акцентуючи увагу присутніх на кращих відповідях, окремі з яких цитуються.

«Відкритий мікрофон» - форма методичної роботи яка сприяє розвитку полемічних навичок, мистецтва виступати перед аудиторією, формує уміння висловлювати власну думку. Оргкомітет завчасно (за 1-1,5 місяці) сповіщає колектив про збір анонімних записок з пропозиціями теми для обговорення. Аналізує отримані матеріали і визначає найбільш значущу для обговорення проблему. З цією метою на допомогу педагогам що готуються до виступу організовується виставка літератури з ораторського мистецтва і обговорюваної проблеми. Надалі керівник акцентує увагу передбачуваних виступаючих на тому, що особливістю «відкритого мікрофона» є строго обмежений час, тому необхідно дотримуватися регламенту і чітко, коротко викладати свої думки, формулювати пропозиції.

«Розумовий штурм» - короткотермінове разове об'єднання групи педагогів з метою оволодіння конкретною методичною ідеєю, прийомом або пошуку нових шляхів розв'язання складної навчально-методичної проблеми. Особливістю цієї форми роботи є максимальна концентрація уваги учасників на обраній проблемі, найбільш стислий термін її вирішення, активна участь усіх педагогів-учасників. Для реалізації цих завдань психологи рекомендують відрив від звичайних умов, спілкування тільки у відібраній групі педагогів з метою заглиблення в проблему.

«Велике коло» - найбільш проста форма групової взаємодії. Робота проходить у три етапи.

I етап - педагоги розсідаються у великому колі.

Керівник формує проблему.

II етап - протягом певного часу (приблизно 10 хвилин) кожен учасник індивідуально на своєму аркуші паперу записує пропоновані заходи для вирішення проблеми.

III етап - по колу кожен педагог зачитує свої пропозиції, інші мовчки вислуховують (без критики); по ходу проводиться голосування по кожному пункту - не включати його в загальне рішення, яке по мірі розмови фіксується на дошці.

Прийом «великого кола» оптимально використовувати, коли можливо швидко визначити шляхи вирішення проблеми або її складові. За допомогою даної форми можна, наприклад, розробляти інструкції, положення, локальні або нормативно-правові акти.

«Круглий стіл» - проводиться з метою вироблення спільної думки, позиції учасників з обговорюваної проблеми. Зазвичай продумується 1-3 питання обговорюваної проблеми. Столи доцільно розставити по периметру кімнати. Ведучий визначає своє місце так, щоб бачити всіх учасників. Тут же можуть знаходитися запрошені фахівці, адміністрація та ін.. В ході роботи кожне питання проблеми обговорюється окремо. Представляється слово

педагогам, які мають досвід роботи з проблеми. Ведучий узагальнює підсумки обговорення кожного питання. В кінці він пропонує варіант спільної позиції з урахуванням зауважень, доповнень, поправок.

«Проблемний стіл» - сприяє розвитку у педагогів прагнення до самоосвіти, розширення й поглиблення знань. Заздалегідь готуються питання для обговорення, список рекомендованої літератури, комплектуються творчі мікрогрупи, створюється прес-центр, який після закінчення підбиває підсумки, пропонує рекомендації й випускає методичний бюлетень «Досвід. Проблеми. Пропозиції».

«Вечори запитань і відповідей» - за місяць до запланованого терміну заходу педагогам пропонується подумати, які питання освіти, виховання, методології і розвитку найбільш актуальні в даний період. За 1-1,5 тижні до заходу питання, які можуть бути анонімними, класифікуються за проблемами. Учасники вирішують, на які питання вони можуть відповісти самі, які питання потребують пояснення фахівців. З деяких питань можна запропонувати поділитися досвідом роботи самим учасникам професійного об'єднання.

Кожна проблема, до якої відноситься група питань, заданих педагогами, розкривається по можливості найбільш повно. Педагоги повинні чітко уявляти теоретичні основи проблеми, шляхи її вирішення, форми організації, методи і прийоми роботи та інше.

Педагогічна ситуація - сукупність умов і обставин, які вимагають швидкого прийняття педагогічно правильного рішення (знайти вихід та відшукати підхід до розв'язання ситуації).

Дебати - обговорення будь-якого питання, обмін думками, полеміка, дебатування, суперечки. Дебати в методичній роботі можна використовувати для прийняття і відстоювання своїх рішень. Дебати вчать критично мислити, досліджувати різні теми переконливо викладати свої погляди аудиторії, у дебатах беруть участь дві команди: одна команда стверджує певну позицію, інша - заперечує.

Педагогічні дискусії - обговорюються актуальні спірні педагогічні проблеми, які розглядаються з різних точок зору. Думки, висловлені різними педагогами, доповнюють одна одну або виявляються зовсім протилежними. Кожен учасник суперечки прагне аргументувати свою позицію або спростувати думку сторони, що сперечається фактами з власної практики, матеріалами передового досвіду.

Диспут - схожий на попередній метод. Усний науковий спір, обговорення якогось питання публічно, перед аудиторією. Як інтерактивна форма роботи це можуть бути зіткнення ідей, думок, точок зору, дебати розпочинаються після доповіді. Як правило, опоненти визначаються заздалегідь.

Бібліографічні огляди - обговорення літератури, статей, журналів. Це канали, за якими оперативно надходить до педагога інформація, що є важливою передумовою підвищення рівня й ефективності освітнього процесу.

Індивідуальні форми роботи

Самоосвіта - є найважливішою індивідуальною формою науково-методичної роботи. Це процес, тісно пов'язаний із повсякденною індивідуальною діяльністю. Рушійною силою самоосвітньої діяльності є суб'єктивне усвідомлення педагогом об'єктивної потреби в узагальненні своєї професійної діяльності. Організація самоосвіти педагога залежить від рівня підготовки, цілей удосконалення його педагогічної майстерності й передбачає визначення проблеми, вибір раціональних форм і способів усвідомлення матеріалу, опанування методики аналізу і способів узагальнення власного і колективного досвіду, залучення до методів дослідницького характеру.

Наставництво - форма методичної роботи яка полягає в тому, що досвідчені педагоги ведуть індивідуальну роботу з молодими, малодосвідченими працівниками, передаючи їм досвід, практично допомагають у виконанні завдань (у підготовці до деяких занять чи заходів, плануванні роботи, оформленні відповідної документації). Ця допомога здійснюється шляхом порад, ознайомлення з практикою роботи наставника, технікою виконання окремих завдань.

Стажування молодих педагогів проходить упродовж першого року роботи за місцем працевлаштування. Мета стажування - полягає в набутті молодим спеціалістом практичних умінь і навичок педагогічної діяльності. Під час стажування вони користуються всіма правами працівника навчального закладу і виконують покладені на них обов'язки. Керівник навчального закладу для молодого педагога призначає наставника з досвідчених педагогів відповідного фаху. Молодий спеціаліст за час проходження стажування повинен виконати індивідуальну програму стажування і подати звіт за місцем роботи. Захист результатів стажування здійснюється на засіданні методичного об'єднання навчального закладу.

Консультування - надання допомоги в самостійному вивченні будь-якого складного питання. За змістом консультації можуть бути як теоретичними, так і практичними. Консультування педагогів входить в обов'язок насамперед керівників закладу, методистів й керівників методичного об'єднання.

Індивідуальна науково-методична робота - усвідомлена, цілеспрямована, планомірна та неперервна робота педагогів з удосконалення їхньої теоретичної і практичної підготовки, необхідної для практичної діяльності.

Аналіз - метод дослідження, дає можливість визначити діяльність того чи іншого педагога і чим ця діяльність відрізняється від діяльності інших або від встановлених норм та вимог.

Самоаналіз - аналіз власних наробок та результату роботи над методичною проблемою.

Самооцінка - характеризується емоційно насиченими оцінками самого себе як особи, власних здібностей, етичних якостей і вчинків, своїх досягнень і недоліків.

Анкетування - дає можливість одержати різноманітний емпіричний матеріал про педагога.

Анотація - стисла характеристика роботи педагога або його методичних наробок.

Атестація - педагогічних працівників будується на принципах гласності і суворого дотримання Законів України. Дослідження суб'єкта з метою виявлення його відповідності вимогам до Типового положення «Про атестацію педагогічних працівників України».

Атестаційні матеріали - зібрані матеріали, що характеризують фахові знання та ділові якості педагога.

Бесіда - з'ясування й погодження позицій, вияв незадоволення діями працівника, обговорення результатів контролю, переконання в чому-небудь.

Бесіда-інтерв'ю - метод одержання інформації досить широкого діапазону в процесі безпосереднього спілкування з педагогом у вільній чи регламентованій формі.

Бюлетень - стисле повідомлення про проведений відкритий захід, про наробки того чи іншого педагога тощо.

Відгук - стисла форма письмової оцінки виконаної роботи (курсової, бакалаврської, магістерської кваліфікаційних робіт, кандидатського чи докторського дослідження). За складом реквізитів збігається з рецензією.

Дистанційне навчання - це навчання на відстані за допомогою сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних

технологій) від тих, хто навчає, до тих, хто навчається. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання педагогам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дозволяє підвищувати рівень кваліфікації педагогічних працівників.

Доповідь - оформлений письмово, але призначений для усного повідомлення виклад суті проблеми. Доповідь часто має структуру наукового дослідження: вступ, методи, результати та обговорення.

Повідомлення - документ, у якому про щось повідомляється, сповіщається. Лист-повідомлення - це різновид службового листа, в якому викладено запрошення взяти участь в нараді, конференції, зборах тощо.

Захист - форма роботи, пов'язана із попередньою розробкою та наступним публічним захистом інноваційних підходів до вирішення певної педагогічної проблеми.

Звіт - письмове чи усне повідомлення педагога про свою роботу, виконання завдання, доручення.

Індивідуальний план - документ властивий певній особі (педагогу), який відповідає її нахилам, професійній компетенції та підготовці, який визначає види й обсяг роботи, послідовність, форму запланованих дій на певний проміжок часу.

Інформація - означає зміст того, про що отримувач довідався, відомості в будь-якій формі та вигляді, на будь-яких носіях.

Курсова перепідготовка - форма професійної підготовки педагога за певним навчальним планом через участь у семінарах, практиках, тренінгах, майстер-класах тощо.

Курсова робота - навчально-дослідницька робота педагога, з елементами дослідження, пов'язана з вивченням тієї чи іншої педагогічної проблеми.

Лекція - усний виклад навчального матеріалу, а також публічне читання на певну тему з метою розкриття основних положень теми, досягнень науки, з'ясування невирішених проблем, узагальнення досвіду роботи, надання рекомендацій щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Методична розробка - це посібник, що розкриває форми, засоби, методи навчання, елементи сучасних педагогічних технологій або самі технології навчання і виховання стосовно конкретної теми заняття, теми

навчальної програми, викладання курсу в цілому. Методична розробка є індивідуальною. Вона спрямована на професійно-педагогічне вдосконалення педагога.

Методичні рекомендації - комплекс пропозицій і вказівок, які сприяють впровадженню найефективніших методів і форм роботи для вирішення певної проблеми.

Презентація (спосіб подання інформації) - публічне представлення чогось нового, що було створено чи досягнуто педагогом.

Творчий портрет - це форма методичної роботи, спрямована на формування творчої особистості, розвиток ініціативи педагога, поширення, узагальнення та підвищення авторитету творчої активності серед педагогів.

Портрет педагога - загальна характеристика, сукупність характерних рис педагога.

Портфоліо - збірка виконаних робіт та напрацювань педагога. Включає все те, що може документально засвідчити майстерність педагога, сприяти оцінці рівня його професіоналізму та компетентності. Портфоліо може бути представлене на паперових носіях та в електронній версії. У першому випадку - це файлова папка із вкладишами, де матеріали розміщені відповідно до зазначеної вище структури. Електронна версія портфоліо - це створення сайту(блогу) та поступове наповнення його усією необхідною інформацією.

Методична проблема - теоретичне або практичне питання, що потребує вирішення, вивчення, дослідження.

Реферат - одна з форм письмового представлення результатів індивідуальної роботи педагога над обраною науково-методичною темою (проблемою).

Тестування - усне чи письмове опитування за спеціально підготовленими запитаннями чи завданнями з метою одержання високого рівня достовірної інформації з важливих аспектів професійної компетентності педагогічних працівників.

Отже, слід зазначити, що плануючи методичну роботу з педагогічними працівниками, необхідно вивчити і проаналізувати попит і потреби кожного педагога. За всієї різноманітності форм організації методичної роботи вирішити багатопланові завдання підвищення кваліфікації педагогічних працівників можна лише через створення оптимальної системи методичних заходів та надання педагогам права вільного вибору тих форм, які максимально враховують їхні потреби, запити та інтереси.

Використанні джерела:

1. Теоретичні основи методичної роботи та педагогічного дорадництва.
//Електронний ресурс.
http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/14320/1/metodichni_doradnistvoi_format.pdf
2. Колективні форми роботи з кадрами. // Електронний ресурс.
<https://studfile.net/preview/5537878/page:12/>
3. Форми методичної роботи з педагогами. // Електронний ресурс.
<https://dnz-kazka-sadok-sofiji-rusovoji.webnode.com.ua/formi-metodichnoji-roboti-z-pedagogami/>
4. Форми методичної роботи. // Електронний ресурс.
<https://gymnasiya2.org.ua/doc/formimetodrabot.pdf>
5. Формы методической работы с педагогами. Составитель: Рыкова А.В., начальник отдела ГУО «Гродненский областной институт развития образования». // Електронний ресурс.
6. Панорама методичних знахідок. // Електронний ресурс. http://osvita-mvk.if.ua/content&content_id=5282
7. Вебінар як форма дистанційного інтерактивного навчання. // Електронний ресурс. <https://osvita.ua/vnz/43979/>
8. Електронний ресурс. <https://webinar.ru/articles/web-prezentaciya/>
9. Відеоконференція. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Відеоконференція>
10. Вебфорум. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вебфорум>
- 11.Форми науково-методичної роботи у спеціальній школі. // Електронний ресурс.
http://www.rusnauka.com/28_PRNT_2011/Pedagogica/2_94522.doc.htm
12. Інтерактивні технології навчання
<https://klasnaocinka.com.ua/ru/article/interaktivni-tekhnologiyi-navchannya-2.html>
13. Електронний ресурс. <https://np.pl.ua/2020/01/u-poltavi-vpershe-provely-mis-kyu-metodychnyy-vernisazh/>
14. Відгук на наукову роботу. // Електронний ресурс.
https://uk.wikipedia.org/wiki/Відгук_на_наукову_роботу
15. Індивідуальний план роботи викладача та його облік. // Електронний ресурс.
<https://www.google.com/search?client=opera&q=Індивідуальний+план+це&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
16. Лекція. // Електронний ресурс. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лекція>
- 17.Методична розробка та вимоги до неї. // Електронний ресурс.
https://vpu19.ucoz.ua/Methodika/metodichna_rozrobka_ta_vimogi_do_neji.pdf

**Матеріал підготувала завідуюча
методичним відділом
Слободян Алла**

